

Ruby Hinds, Robert
Michaels, leden
vocaal octet – Foto
Jaap Pieper

Plays als een merkwaardige mengeling van oppervlakkig dilettaantisme en grondige reflectie, net zoals de andere delen die ik zag (Rotterdam en Keulen). Zoals Wilson in Rotterdam het beeld van Nederland herleidde tot het cliché van de tulpenbollenvelden en de schaatsenrijders, en er toch een historisch inderdaad cruciale toespraak van koningin

Wilhelmina in wist te verwerken, zo dreigt Wilson hier een Japanse theatertraditie te reduceren tot wat abstract gehuppel en gegoochel met poppen, terwijl hij tegelijk een voor zijn verbeeldingswereld relevante kijk op de geschiedenis uitdrukt. Waarbij echter vooral David Byrnes muzikale en tekstuele bijdragen het gevaar van hyperesthetizerend sim-

plisme tijdig weten te keren.

Ik zou toch eindelijk die *CIVIL warS* eens in zijn geheel willen zien, al was het maar om te kunnen ophouden met speculeren over al dan niet verdedigbare esthetische evenwichten en onevenwichten.

Klaas Tindemans

Act V

The Civil Wars, het magnum opus van Bob Wilson, blijft actueel. De Nederlandse Operastichting realiseerde twee jaar na de première in Rome een herneming van Act V, net als *Einstein on the Beach* een samenwerking tussen Wilson en Philip Glass. Specifiek aan het *Civil Wars* project is dat Wilson in de verschillende delen een integratie nastreefde van nationale, culturele en historische elementen. Voor het Romeinse deel koos hij daarom voor de operavorm als meest representatief Italiaans cultuurmedium. Daarin plaatst hij Garibaldi, de grondlegger van de Italiaanse staat als een permanent observator van het gebeuren op de scène. De voorstelling overstijgt echter die enge historische realiteit en refereert globaal aan de beschavingsgeschiedenis met centraal de vrijheidsgedachte. De Amerikaanse president Abraham Lin-

coln neemt daarin mythische dimensies aan als bevrijder en martelaar voor de slaven, Garibaldi incarneert de vrijheid-voor-allen-idee.

Via een revue van suggestieve beelden creëert Bob Wilson een universeel totaalspektakel. De tijdsniveaus vervagen: verleden (de historische referenties) heden (de voorstelling zelf) en toekomst (het utopische ruimteschip) bestaan naast elkaar. De onverbreekbare band tussen mens en natuur wordt geaccentueerd. Bob Wilson put zijn inspiratie uit het culturele erfgoed in zijn breedste betekenis: van de antieke traditie (Seneca, de Herculesfiguur) over de aardgebonden Hopi-indianencultuur (de autochtone Amerikabewoners) tot de Angelsaksische literaire overlevering (Shakespeare citaten en beelden).

Het taalniveau van het libretto is wisselend, fragmentarisch, vloei-

end-associatief: Italiaanse, Latijnse, Engelse tot louter nonsensikale fragmenten lopen in elkaar over, maar blijven ondergeschikt aan het visuele.

Het toneelbeeld van de proloog van Act V sluit nauw aan bij het Keulse deel: een immense Sneeuwuil op een reuze boomtak, de Moeder Aarde figuur vooraan en de torenhoge Lincoln die de scène oversteekt. Hercules – als mythologische figuur bestrijder van de kwade machten – wordt geïntroduceerd en sluit ook de produktie af. In een indrukwekkende slotscène overhandigt zijn moeder Alkmene hem het vuur van de heilige berg Olympos. Hercules bezingt in harmonieuze eenheid met de natuur zijn naderende hemelvaart: het oerwoud omarmt hem en diergeluiden (de olifant voorop) ondersteunen zijn gezang. Een hallucinerend slot waarin de ironie en de frustratie om het niet kunnen doorgaan van de integrale opvoering van *The Civil Wars* op het Olympic Arts Festival aan de oppervlakte komt. Gelukkig is het heilig vuur bij Wilson zelf lang niet gedoofd.

Alex Mallems